Henny Thijssing-Boer

José Vriens

Nieske

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Proloog

De paar borreltjes die hij had gedronken zorgden ervoor dat Barend Bouwstra niet bijster helder meer zag. Maar wat zou dat? Hij hoefde nergens meer heen. En een mens mocht toch af en toe wel een borrel, wat had hij anders nog? Niet dat hij zo'n straffe drinker was, maar met die kou ging een borrel er prima in.

Bouwstra bekeek de wereld met een wazige blik. Alles leek ook irritant te bewegen en steeds van plaats te veranderen. Dat had hij nog niet eerder meegemaakt. Doorgaans kon hij toch goed tegen borrels.

De stok die hij gebruikte om zichzelf te ondersteunen, kwam nu goed van pas en voorkwam dat hij struikelde of viel.

Hij ging van de keuken naar de woonkamer en moest geregeld steun zoeken bij de muur. In de woonkamer bleek de stoel – de grote armstoel waarin hij zo graag zat en weleens een dutje deed – niet meer op zijn vaste plaats te staan.

Met tranende ogen zocht hij de kolossale stoel die toch niet zomaar aan de wandel kon zijn gegaan. Hij grijnsde een beetje om die rare gedachte. 'De stoel is gaan wandelen,' lispelde hij

met een tong die opeens te groot voor zijn mond leek te zijn. ‘Dat grote gevaarte dat nog van mijn vader is geweest. Paulina zou het wel geweten hebben als hij was gaan lopen.’ Wat haalde hij zich nu weer in zijn hoofd? Paulina was er toch allang niet meer. Zijn vrouw was al enkele jaren geleden overleden. Hij kon het niet meer aan haar vragen, maar zij zou niet zomaar meubels verplaatst hebben, dat wist hij wel.

Bouwstra had er een hekel aan wanneer dingen van plaats veranderden. Helemaal als hem dat niet van tevoren verteld was. Na enige tijd schuifelen en zoeken vond hij de armstoel in een andere hoek van de kamer… naast de kachel. Had hij hier altijd al gestaan? Of had die malle meid hem stiekem daar gezet? Nou ja, wat maakte het uit, hij stond hier prima. Lekker dicht bij de kachel.

Moeizaam liet hij zijn zware lichaam in de stoel zakken en zette de stok ernaast. Eindelijk zat hij dan toch. Deze stoel leek voor hem gemaakt te zijn. Van degelijk houtwerk met een pluchen zitting, rug- en armleuningen. Bordeauxrood. Paulina had hem jaren geleden opnieuw laten bekleden. Een mooie chique kleur die paste bij het donkere interieur.

Het hout op de vloer was glanzend gewreven. Onder de tafel met de vier stoelen eromheen lag een fraai karpet dat weer mooi bij de meubels kleurde. Een laag dressoir stond tegen een wand met daarop wat snuisterijen van zijn vrouw; een druk beschilderde kan met een droogboeket erin, een tinnen schaal, een zilveren zevenarmige kandelaar en een schemerlamp die als enige in het vertrek brandde.

Boven het dressoir hingen de geschilderde portretten van zijn ouders en grootouders. Tussen hun portretten prijkte een foto van zijn enige zoon Bouke. Deze foto was net voor zijn vertrek naar Amerika gemaakt. Die jongen had daarheen gewild. Was er met geen tien paarden van af te brengen geweest. Net zo koppig als zijn va, dacht Bouwstra met een glimlach.

Hoewel de jongen hier in een gespreid bedje kon stappen, met een forse boerenhoeve die nog altijd de grootste in de verre omtrek was, wilde hij per se emigreren en in dat verre land zijn geluk beproeven. Het land was hem hier in Groningen zeker nog niet weids genoeg.

Sinds zijn vertrek was Bouke alleen nog maar teruggekomen voor de begrafenis van zijn moeder. Nadien had Bouwstra zijn zoon niet meer

gezien. Dat vrat ook wel aan hem, als hij eerlijk was. Hun enige contact verliep per briefpost en een enkele keer was er een telefoontje, als er iets dringends was dat niet op de post kon wachten.

Als hij Bouke toch nog eens zag… Het was geen goedkope reis van Amerika naar Nederland, dat wist hij wel. Desnoods betaalde hij de vliegreis. Toch binnenkort nog eens voorstellen aan die jongen. Zelf stapte hij voor geen goud in zo'n vliegmachine.

Zesentwintig was zijn zoon nu. Bouke had hard gewerkt en grond gekocht in Michigan. Daar was hij gaan boeren. Veeboer was zijn zoon geworden. Hij leek het goed te doen en had er zijn draai gevonden. Hoe het zo had kunnen lopen begreep hij nog altijd niet, maar wat hem betreft had de jongen niet weg hoeven gaan.

Een vrouw speelde op dit moment nog geen rol in Boukes leven, al zou het Bouwstra niets verbazen als hij trouwde zonder dat zijn vader er iets van wist of erbij was. Niet dat Bouwstra erheen zou gaan. Niet met een vliegmachine in ieder geval. Vliegen was niks voor mensen. Vogels vlogen, mensen niet. De andere optie, varen, stond hem net zomin aan. Dat duurde weken.

Sinds het overlijden van Paulina was er veel veranderd in zijn leven. Eenzaam wilde hij zichzelf niet noemen. Dagelijks zag hij immers de knechten die voor hem werkten. Met hen maakte hij een praatje over het bedrijf en over het weer. Al waren het niet meer de knechten van vroeger.

De laatste jaren moest hij het ook doen met een nieuwe meid. Greet Takema, de meid die het langst bij hem had gediend, vond zichzelf te oud om nog langer zijn huishoudster te zijn. Liever was ze bezig met haar kleinkinderen en haar eigen bedoeninkje. Alsof ze het daar zo druk mee had.

Rare fratsen hadden die vrouwen tegenwoordig. En hij moest het maar uitzoeken als man alleen.

Greet had haar dienst opgezegd kort nadat Paulina was overleden. Net op het moment dat hij een meid die de gang van zaken van voor tot achter kende, het hardst nodig had. Ze was toch gegaan.

Er was een nieuwe meid gekomen, Annejet van de Molen, daar had Greet dan nog wel voor gezorgd. Zo'n jong ding met van die nieuwerwetse ideeën. Ze moest een stofzuiger hebben en

een wasmachine. Alsof het geld hem op de rug groeide. Modernisering op de boerderij was hem niet vreemd, maar waarom moest het huishouden daar ook in meegaan?

Wilden de vrouwen tegenwoordig niet meer werken? Waarom hadden ze anders een paar handen aan hun lijf zitten? Veel meer dan dat hadden ze toch niet omhanden als er geen kinderen rondliepen? Greet had altijd zonder die nieuwigheid gekund, waarom zo'n jonge meid dan niet?

Hij had wel toe moeten geven, daar had Greet op aangedrongen, anders had hij volgens haar geen nieuwe meid kunnen vinden. Zodoende waren al die apparaten er gekomen, om tot gemak van de meid te zijn. Waarom betaalde hij dat wicht eigenlijk zo veel? vroeg hij zich voor de zoveelste keer af. Die apparaten deden toch al het werk? Zij hoefde alleen maar op de juiste knoppen te drukken.

Gelukkig brandde de kachel goed in deze kamer. Daar hield hij van. De meid moest de houtkachel hebben aangemaakt. Iets wat ze meestal niet deed. Zij gebruikte veel liever de gaskachels die in ieder vertrek hingen. Minder gedoe en minder vuil, beweerde ze. Bouwstra

hield meer van de warmte van een houtvuur.

Het was hier aangenaam warm. Lekker na die kou buiten. Hier werd je weer langzaam een beetje mens, vooral met die borrels die zijn lichaam vanbinnen ook nog eens verwarmden.

Hij had aan het einde van de middag nog een stukje langs zijn land gelopen. Een hele ronde redde hij niet meer, zelfs niet met de stok die de laatste jaren zijn derde been was geworden. Zijn knieën bezorgden hem te veel last en ook zijn heupen konden niet veel meer hebben.

Met een diepe zucht verplaatste hij zijn rechterbeen een beetje. Zijn knie deed weer zo gemeen pijn. Die speelde vaak op de laatste tijd. Het zou het weer wel zijn. Het was ook veel te koud en te nat voor de tijd van het jaar. Voorjaar heette het te zijn. Herfst was een betere benaming voor dit weertype.

Dokter Van Leemden had hem laatst nog onderzocht en had hem verteld dat hij versleten was. Reuma had hij. Veel hielp daar niet tegen, warm houden en rustig aan doen, vertelde de dokter. Nou, dat laatste deed hij echt wel.

Toch gaf hij dat wandelingetje buiten nog niet zomaar op. Ondanks het gure weer wilde hij graag zien hoe zijn land erbij lag. Of de akkers

en velden al een groen waas kregen. Of er iets opkwam van wat er gezaaid was. Het weer werkte niet mee, alles was later dan normaal.

Opeens drong er een vaag geluid tot hem door. Liep er ergens water? Was hij soms vergeten de kraan in de keuken dicht te draaien? De meid kon het niet zijn. Zij was enkele uren geleden al naar huis gegaan.

Het was niet meer zoals vroeger, toen er een meid inwoonde. Ook de knechten bleven niet. Dat was ook nergens voor nodig. Hij had geen vee dat constant aandacht nodig had. Zodoende was hij helemaal alleen op de grote, kapitale boerderij.

Een jaar geleden had hij nog een hond gehad, maar die meid, Annejet, kon niet met Nero overweg. Die twee lagen elkaar niet. Hij had kunnen kiezen: zij eruit of die hond. Alsof hij een keus had! Nero was overgenomen door een andere boer. Het was een beste waakhond geweest die ook nog wel zijn tanden wilde gebruiken als het nodig was.

Opnieuw hoorde hij iets. Liep er nu iemand door de keuken? Hij had de boel toch afgesloten nadat de meid naar huis was gegaan? Ze had het brood, de boter en een worst op de tafel in

de eetkamer gezet en was daarna vertrokken. Bouwstra had alles zelf teruggebracht naar de keuken en de boter en het beleg teruggelegd in de koelkast. De rest moest de meid morgen maar opruimen. Daar kreeg ze tenslotte voor betaald.

Zo ging het iedere dag. En als hij buiten zijn ronde had gedaan, liep hij de deuren nog een keer na.

Er gebeurde niet veel in Nieuw-Scheemda, maar juist omdat de boerderij verlaten was en er geen hond meer was om te waarschuwen als er iemand het erf betrad, gebeurde het de laatste tijd nog weleens dat een van de knechten 's morgens in een van de schuren een zwerver aantrof.

Misschien moest hij toch maar weer een nieuwe hond aanschaffen. Annejet kon de pot op. Zij was niet degene die hier 's avonds alleen zat.

Zijn afgedwaalde gedachten keerden weer terug naar het geluid dat hij had gehoord. Opnieuw leek het of er water kletterde, maar nu op de tegels in de hal. Dat kon toch helemaal niet? Was die meid aan het dweilen? Was ze vergeten dat te doen of had hij zich zo vergist in de tijd? Was het nog helemaal geen avond maar ochtend?